

Asia: VN/6550/2024

Lausuntopyyntö Kasvuyrittäjyyden ohjelmasta (sis. Mittelstand)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lahden kaupungin lausunto Kasvuyrittäjyysohjelmasta (ml. Mittelstand)

Kasvuyrittäjyyden ohjelman tavoitteena on kaksinkertaistaa kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten (Mittelstand) määrä vuoteen 2030 mennessä. On ilahduttavaa, että pk-sektorin yritysten ja Mittelstandien merkitys kasvun mahdollistajana on tunnistettu aiempaa selkeämmin kansantalouden tasolla ja yritysten kasvu tukemiseen panostetaan luomalla kasvua tukevia rakenteita.

On erittäin positiivista, että yrittäjyyden ja Mittelstand-yritysten merkitys Suomen kasville on tunnistettu ja kasvupotentiaalia omaavia yrityksiä pyritään systemaattisesti tukemaan aiempaa vahvemmin. Samoin on myönteistä, että 10-49 työntekijää työllistävien yritysten potentiaali kasvaa ja nousta seuraaville tasoille on tunnistettu ohjelmassa. Ohjelman tavoitteet ovat pääpiirteissään oikean suuntaisia ja pystyvät konkreettisesti tukemaan kohderyhmän yritysten kasvua.

Toimenpidetasolla ohjelmassa on kuvattu pääsääntöisesti jo olemassa olevia toimintatapoja ja instrumentteja. Täysin uusia avauksia ei ohjelmasta ole juurikaan löydettävissä. Vaikka toimenpiteet ovatkin pääasiassa oikeansuuntaisia, jossain määrin kysymysmerkiksi jää ohjelman todellinen kyky vaikuttaa yritysten kasvupolkuun. Esimerkiksi useissa kohdissa viitataan yritysten aktivointiin ja kannustamiseen hyödyntämään eri instrumentteja, mutta aktivointitoimien toteutustapa ja toteuttajat jäävät avoimeksi.

Kuntien ja niihin linkittyvin elinkeino-organisaatioiden (seudulliset elinkeino- ja kehittämissyhtiöt, kuntien elinkeinotoimet) roolia yritysten kasvun ja innovaatiokyvykkyyden tukena ei ole ohjelmassa riittävästi tunnistettu. Varsinkin 10-49 työllistävien yritysten, mutta myös keskisuurten yritysten

osalta tämä rooli on kuitenkin aivan ratkaiseva. Ohjelman toimenpiteistä mm. t&k-toiminnan aktivoiminen ja kasvua tukevan verkostoitumisen osalta kuntiin linkittyvät elinkeinoyhtiöt pystyisivät tarjoamaan konkreettista tukea ohjelman tavoitteille. Tämä näkökulma tulisi olla erityisen vahvasti esillä kohdassa 7, josta toistaiseksi puuttuvat konkreettiset toimenpiteet.

Ohjelmassa mainittujen veturien kasvun mahdollistajana olisi syytä nostaa laajemmin esille (alueellisten ja yliaalueellisten) yritysverkostojen merkitys pk-yritysten vauhdittamisessa kohti kansainvälistä kasvua. Esimerkkinä tästä on Lahden seudun meriklusteri, jossa yli 100 pk- ja keskisuurta yritystä on päässyt luomaan yhteistyösuhteet telakkateollisuuteen ja kokonaistoimittajiin Suomessa ja Euroopassa, mikä olisi ollut varsinkin pienemmille yrityksille huomattavan vaikeaa ilman klusterin luomaa alustaa.

Tavoitteiden ja toimenpiteiden muutosesitykset

1. Veturi- ja haastajaveturiohjelmat: Veturi- ja haastajaveturiohjelmat on aivan oikein nostettu kasvua tukevien instrumenttien joukkoon. Kriittinen kysymys niiden onnistumiselle on, saadaanko veturin ympärille rakentuva (pk-yritysten) ekosysteemi kasvamaan ja laajentumaan. Olisi syytä tunnistaa alueellisten elinkeinoyhtiöiden merkittävä rooli ekosysteemien kokoamisessa ja harkita kansallisen rahoituksen kohdentamista näiden ekosysteemien fasilitointiin.
2. Pk-yritysten johdon ja avainhenkilöiden kasvukyvykkyyttä tukevan osaamisen kehittäminen: Tämä on tervetullut avaus, jolla voi hyvin toteutettuna olla aitoa vaikuttavuutta ohjelman tavoitteiden kannalta. Vaikka toimenpide onkin syytä pitää avoimena eri toimialojen yrityksille, erityistä huomioita tulisi kiinnittää aloihin, joissa Suomella olisi potentiaalia kasvattaa vientiä, mutta kasvukykyinen pk-sektori on suhteellisen ohut. Esimerkkinä tällaisesta alasta on elintarvikesektori.
3. Työperäinen maahanmuutto: Kohdan 16c on toimenpiteeksi määritelty työperäisen maahanmuuton sujuvoittaminen hyödyntämällä digitaalisia prosesseja sekä kehittämällä asettautumisvaiheen julkisia palveluja. Tämä on erittäin hyvä tavoite, mutta koskee merkittävästi suurempaa määrää kaupunkeja kuin erikseen mainitut C6-kaupungit. Tämä rajausta ei ole perusteltu. Työperäinen maahanmuutto on kriittisen tärkeää kaikille kasvukaupungeille ja esimerkiksi Lahdessa vieraskielisten osuus on lähes Tampereen tasolla ja selvästi Oulua suurempi. Lisäksi yliopiston voimakas kasvu tulee lähivuosina merkittävästi kasvattamaan kansainvälisten osaajien määrää Lahdessa. Työperäisen maahanmuuton osalta on perusteltua pohtia mekanismeja, jotka kohtelevat kaupunkeja tasapuolisesti ja mahdollistavat vieraskielisten osaajien kiinnittymisen kasvuyrityksiin.
4. Resurssien kohdentaminen: Kohdan 17 ydintavoite resurssien kohdentamisesta erityisesti liiketoiminta- ja innovaatioekosysteemeihin sekä kasvuyritysten T&K-hankkeille on perusteltu. Liiketoimintaekosysteemien määrittelyn ei kuitenkaan tule tapahtua valtionhallinnon toimesta, vaan sen on pohjaututtava todellisiin ja ajantasaisiin kehityspolkuihin sekä aidosta tarpeesta syntyviin verkostoihin ja rakenteisiin.

Indikaattorit

Ohjelmassa tunnistetut indikaattorit ovat oikeansuuntaisia, mutta ne (erityisesti 1-4) korreloivat voimakkaasti. Kaikkia niitä voi varmasti seurata, mutta on syytä pohtia esimerkiksi indikaattoreiden 1

ja 2 nostamista avainmittareiksi. Ohjelman toimenpiteiden vaikutukset eivät läheskään kaikin osin näy lyhyellä aikajänteellä. Puhtaasti kasvuyritysten määrää kuvaavien indikaattorien lisäksi ohjelmassa olisi syytä seurata toimenpiteisiin suuremmin liittyviä indikaattoreita (esim. yritysten ja tutkimuslaitosten yhteistyö, sijoitukset pk- ja midcap-yrityksiin).

Johtopäätökset

Kasvuyrittäjyyden ohjelma on hyvin valmisteltu ja sen tavoitteet ovat selkeitä ja kannatettavia. Ohjelman onnistuminen edellyttää kuitenkin jatkuvaa seurantaa ja tarvittaessa toimenpiteiden päivittämistä. Lisäksi on tärkeää, että kaikki sidosryhmät saadaan sitoutettua ohjelman tavoitteisiin ja tekemään tiivistä yhteistyötä yrittäjyydestä ponnistavan kasvuloikan saavuttamiseksi.

Venäläinen Miikka
Lahden kaupunki